

معیارهای انتخاب و نگارش عنوان طرح

مسلماً موضوع پژوهش و قالب اجرایی آن پیش از نگارش طرح پژوهشی انتخاب شده است. عنوان طرح همان موضوع پژوهش، البته به صورت نظام دار است. همان طور که در بخش مقدمات روش تحقیق هم اشاره شد، عامل اولیه شروع یک طرح پژوهشی برای محقق پرسش در زمینه موضوعی خاص و یا احساس یک مشکل در مورد جامعه یا موضوع مورد مطالعه و... است. پاسخ دادن به پرسش‌ها در رفع مشکل اهمیت دارد ولی غالباً موضوعاتی مورد تحقیق قرار می‌گیرند که بهتر و بیشتر قادر به راهگشایی مشکلات باشند.

مثال: بررسی شاغل بودن دانشجویان کارشناسی ارشد رشته علوم آزمایشگاهی در دانشگاه علوم پزشکی اصفهان

- این موضوع از لحاظ محتوایی ارزش تحقیق ندارد چون مشخص نیست محقق در نتیجه انجام آن به چه مسئله‌ای می‌خواهد پاسخ دهد و به چه هدفی می‌رسد.

عنوان مانند یک تابلو برای طرح پژوهشی است. در واقع عبارتی است که بیش از همه مورد توجه خواننده قرار می‌گیرد. عنوان پروپوزال مثل ویت‌ترین باید قادر باشد خواننده را برای مطالعه آن جذب کند.

عنوان طرح باید دربرگیرنده هدف اصلی باشد. بهتر است عنوان تا حد امکان خلاصه باشد. روش‌های گوناگونی برای بررسی عناوین تحقیقاتی و اولویت بندی آنها وجود دارد که در ادامه به دو روش اشاره خواهد شد.

توضیحات مختصر در مورد فلوجارت بالا :

هر موضوع تحقیقاتی ، یک ایده جدید است و بدیهی است محققى که کار پژوهشى را شروع کرده باید از تکرارى نبودن طرح خود اطمینان حاصل کند اما گاهی استثناءهایی هم وجود دارد . به عبارتی همیشه پژوهش در مورد یک موضوع مشترک ، تکرارى محسوب نمى شود که البته شرایطی دارد :

(۱) در زمان متفاوتی پژوهش انجام شود .

(۲) در شرایط مکانی و جغرافیایی متفاوتی پژوهش انجام شود .

(۳) در صورتیکه پژوهش قبلی به اطلاعات و نتایج کافی دست نیافته باشد .

(۴) پژوهش جدید اشکالات و محدودیت های پژوهش مشابه قبلی را برطرف کند.

زمان و سرعت انجام طرح باید به گونه ای باشد که مطابق با درخواست اولیه محقق باشد . از طرف دیگر در صورتیکه طرح دارای نتایجی است که در منطقه خاص یا زمان خاص معتبر است و قابلیت تعمیم به سایر افراد و اجتماعات یا زمان ها را ندارد ، زمان طرح اهمیت ویژه ای پیدا می کند .

این مطلب در مورد تحقیقات هم گروهی یا مورد – شاهد هم صادق است . بنابراین در شرایط ویژه، زمان و مکان باید در عنوان ذکر شود . به بیان بهتر در عنوان طرح چه چیزی ؟ / چه زمانی / روی چه افرادی / در چه مکانی؟ مطرح می شود .

مثال : بررسی میانگین ضریب هوشی دانش آموزان مقطع دوم راهنمایی

- مسلماً ضریب هوشی اندازه گیری شده به همه دانش آموزان دوم راهنمایی به همه جا و همه وقت قابل تعمیم نیست عنوان مناسب تر به صورت زیر است :

بررسی ضریب هوشی دانش آموزان مقطع دوم راهنمایی شهر اصفهان در سال ۱۳۹۶

توجه به اولویت های کشور در درجه اول

تلاش برای دستیابی به برابری در بهداشت

به مرحله عمل درآوردن نتایج پژوهشی به منظور نیل به توسعه
روش دوم ← ۳ اصل

از مراحل مهم پژوهش و نوشتن پروپوزال ، چگونگی جست و جو در منابع معتبر است . مرور متون در واقع گذری بر مقالات مرتبط ، کتاب ها و مطالبی است که وضعیت فعلی و قبلی دانش در مورد یک موضوع را توصیف می کند و کلیه ی مطالب اصلی و فرعی مرتبط با موضوع پژوهش را برای محقق مشخص می کند .

در واقع یک پژوهشگر هنگام مطالعه متون ، مقالات تحقیقاتی و منابع موجود در مورد موضوع پژوهشی خود را مطالعه می کند . وی با موارد ضد و نقیض و سوالات بدون پاسخ مواجه می شود، که خودموجب پیدایش سوالات پژوهشی متعدد و عناوین مختلف تحقیقاتی می گردد . به علاوه، مطالعه پیشنهادات ارائه شده در مقالات و پایان نامه ها هم می تواند به ارائه عناوین تحقیقاتی جدید کمک کند .

هدف از مرور متون ، انتخاب عنوان پژوهش ، کسب آگاهی در حیطه مورد مطالعه ، اجتناب از دوباره کاری و آشنایی با روش های مختلف انجام پژوهش است .

نخستین گام برای انجام مرور متون تعیین یک حیطه و چارچوب کلی برای پژوهش است. در مرحله بعد واژه ها و کلمات کلیدی مرتبط با مسئله پژوهشی مشخص می شود. در واقع این کلمات نقش توصیف گر را بر عهده دارند. سپس به وسیله ی این کلمات کلیدی می توان منابع مورد نیاز و مقالات بیشتری را در حیطه مورد نظر جست و جو کرد. مقالات باید با موضوع اصلی مرتبط باشند. به سال چاپ، رتبه علمی نویسنده و مرجعی که مقاله ها توسط آن چاپ شده است حتماً باید توجه کرد. در نهایت لازم است پژوهشگر به مطالعات عمیق تر و خلاصه کردن مطالب پردازد و بهتر است برای بررسی های پیشرفته تر، از هر مقاله خلاصه ای تهیه شود. موارد ضروری در خلاصه کردن مقالات عبارتند از عنوان مسأله پژوهشی، اهداف و فرضیات، روش اجرای پژوهش، نوع پژوهش، روش نمونه گیری، روش جمع آوری داده ها و روش تجزیه و تحلیل یافته های پژوهشی. پژوهشگر مطالب جمع آوری شده را به عنوان بخش مرور متون تنظیم می کند.

در این مرحله محقق به یک نتیجه کلی، چارچوب و واقعیت در مورد موضوع انتخابی خود دست پیدا می کند. باید به این نکته توجه داشت که عناوین غالباً نوع و شیوه مطالعه را به ذهن خواننده می آورند.

مثال (مقایسه فراوانی نسبی استعمال دخانیات در بیماران مبتلا به انسداد ورید مرکزی شبکیه با افراد سالم در بیمارستان الزهراء اصفهان در سال ۱۳۸۶

در واقع طبق این عنوان، پژوهشگر در پی انجام یک مطالعه مورد-شاهدی است که در آن بیماران مبتلا به انسداد ورید مرکزی شبکیه را که در سال ۱۳۸۶ به بیمارستان الزهرا مراجعه می

کنند از نظر مصرف دخانیات با گروه شاهد که از بین جامعه سالم انتخاب می‌کند ، مقایسه خواهد کرد .

عنوان تحقیق یا پروپوزال ویژگی‌هایی دارد

ساده

گویا

عدم ابهام

بیان واضح در یک جمله

عدم استفاده بیش از حد از اسامی یا صفات

دامنه محدود ، مشخص و دقیق

نکته ۱) با توجه به اینکه هرچه موضوع محدودتر باشد نتایج قابل توجیه تر است بنابراین دامنه مفهوم عنوان باید به اندازه ای محدود باشد که فقط به بررسی یک مشکل بپردازد .

نکته ۲) موضوع عنوان به گونه ای باشد که قابلیت تعمیم به کل جامعه هدف را داشته باشد .

دقت شود که محتوای عنوان تحقیق باید شامل جامعه مورد بررسی (نمونه) ، ماهیت مسئله ، مکان ، زمان و نوع مطالعه چگونگی انجام آن باشد .

مثال : بررسی نقش نوشیدن چای داغ در ایجاد Peptic Ulcer Disease در نوجوانان زیر ۱۵ سال در شهر اصفهان - دهه ۹۰

با توجه به این مثال، قالب کلی شامل " چه چیزی را ، چه زمانی ، روی چه افرادی و در چه مکانی " می باشد .

نکته ۳) به کار بردن کلماتی مثل " بررسی " یا " مطالعه " در ابتدای عنوان ضرری به نگارش آن نمی رساند ولی اغلب معتقدند کلماتی مثل " تعیین " یا " برآورد " ، نشانگر انجام عمل و نه کل طرح هستند و نباید در ابتدای عنوان آورده شود . برخی معتقدند برای نگارش بهتر عنوان هاییکه به صورت طرح های مقایسه ای هستند به جای استفاده از " مقایسه با گروه شاهد " از " بررسی نقش " یا " بررسی اثر " استفاده شود .

مثال : بررسی عوامل موثر بر رضایتمندی اساتید در دانشگاه علوم پزشکی تبریز

شناسایی عوامل موثر بر رضایتمندی اساتید در دانشگاه علوم پزشکی تبریز

تاثیر عوامل موثر بر رضایتمندی اساتید در دانشگاه علوم پزشکی تبریز

رابطه عوامل موثر بر رضایتمندی اساتید در دانشگاه علوم پزشکی تبریز

مطالعه عوامل موثر بر رضایتمندی اساتید در دانشگاه علوم پزشکی تبریز

- استفاده از کلمه " بررسی " به معنای تاثیر عواملی است که در نظریه های علمی وجود دارد و محقق می خواهد به این مسئله بپردازد که کدامیک از عوامل در افزایش رضایتمندی اساتید تاثیرگذار بوده است بنابراین فقط بررسی تاثیرگذاری در نظر است .

- ولی در استفاده از واژه " شناسایی " محقق به دنبال شناسایی این عوامل در تحقیق حاضر است که ممکن است یک پژوهش جدید و خاص جامعه مورد مطالعه باشد ولی نظریه علمی نباشد .

- اگر در ابتدای عنوان از کلمه " رابطه " استفاده شد نوع روش تحقیق ، همبستگی است .

- در صورتیکه از کلماتی مثل " مؤثر " یا "تاثیر " استفاده شود ، باید از روش هایی استفاده نمود که به بررسی علل و معلولی متغیرها می پردازد .

مثال غلط بررسی فراوانی نسبی افزایش مصرف الکل در بیماران سیروتیک و در مقایسه با افراد سالم

صحیح بررسی تاثیر افزایش مصرف الکل در ایجاد سیروز کبدی

معیار دیگری در اولویت بندی عناوین مطرح است که شامل ۴ بخش می باشد :

(۱) ضرورت :

در این مقوله به این سوال پاسخ داده می شود که آیا لازم است این پژوهش را انجام دهیم ؟ در پاسخ به این سوال باید به مسئله وقت یک پژوهشگر و هزینه توجه کرد . به علاوه مسائل اخلاق در پژوهش ، مسائل قانونی و حقوق بشر هم باید در نظر گرفته شوند .

(۲) مناسبت :

در این بخش به این سوال پاسخ می دهیم که چرا باید این پژوهش را انجام دهیم ؟

در پاسخ به این سوال به مشکلات و دغدغه های جوامع ، شیوع و بروز بیماری ها ، سیر و جهت گیری فوریت آن و میزان پاسخ گویی به سیاست های بهداشتی - ملی توجه می شود .

۳) احتمال موفقیت :

این معیار پاسخ به این سوال است که آیا می توانیم این پژوهش را انجام دهیم در واقع ظرفیت سیستم برای انجام پژوهش و توجیه اقتصادی دو زیر شاخه ای هستند که در این بخش مورد بررسی قرار می گیرند .

۴) تاثیر نهایی حاصل از پیامد پژوهش :

در این معیار به این سوال جواب می دهیم که از این پژوهش چه چیزی نصیب سایر گروه ها می شود ؟ این سوال با توجه به مقوله های به کارگیری نتایج پژوهش، میزان پوشش جمعیت هدف ، تاثیر بر بهداشت و درمان جامعه ، میزان قابل پیشگیری بودن مسئله ، جنبه کیفی و هزینه های ملی پاسخ داده می شود .

مثال های مشابه)

- ✓ بررسی نقش استعمال دخانیات در سرطان مثانه
- ✓ بررسی تاثیر استفاده از داروی پنی سیلامین در درمان بیماری ویلسون
- ✓ بررسی فراوانی نسبی ابتلا به Portal hypertension در بیماران مبتلا به آسیت در بیمارستان فیض سال ۱۳۹۴